

Twintig vleesrasstieren op een rij gezet

*W.J.A. Hanekamp, M. Plomp (sectie vleesvee en schapen),
A.H. Hoving-Bolink, G. Mateman (afdeling Slachtkwaliteit IVO-DLO)*

Opnieuw is een twintigtal vleesrasstieren vergeleken wat geboorteverloop en vleesproductiegeschiktheid betreft. Er blijken duidelijke verschillen tussen de stieren te zijn. Voor gebruikskruising blijft Elvio het beste geschikt, Nostro is een goede aanvulling. Koeien waarvan geen kalf voor vervanging van de melkveestapel wordt aangehouden, worden vaak geïnsemineerd met sperma van een vleesrasstier. Hierdoor worden er kruislingkalveren geboren die een duidelijke meerwaarde voor de vleesproductie hebben.

Vooraf door de invoering van de superheffing in 1984 is de belangstelling voor gebruikskruisingen enorm toegenomen. Het aantal eerste inseminaties met sperma van een vleesrasstier is de afgelopen tien jaar toegenomen van 21.500 in 1980 tot ruim 270.000 in 1990. Het laatste half jaar daalde het % inseminaties echter licht. In het begin van de jaren tachtig hebben de gezamenlijke KI-verenigingen gekozen voor het aankopen en testen van Piemonteese stieren. Twee keer is er al een groep jonge Piemonteese stieren getest. De laatste jaren ontstaat een toenemende belangstelling voor stieren van andere vleesrassen. De verschillen binnen de rassen zijn echter groter dan tussen de rassen. Omdat er weinig bruikbare cijfers van buitenlandse vleesrasstieren zijn is opnieuw een aantal vleesrasstieren onder Nederlandse omstandigheden getest. Het gaat om 20 verschillende stieren van de rassen Piemonteese (Elvio, Napoli, Narciso, Nello, Nemo, Nirello, Nobile, Nordio en Nostro), Blonde d'Aquitaine (Burin, Casimir, Champion, Chilperic, Corse, Cyrus, Saseau en Usephos), Belgische Blauwe (Baaf en V.Ross) en Limousin (Sans Peur).

Ruim 600 nakomelingen als vleesstier gemest

De 20 vleesrasstieren zijn aangewezen door de 3 grote KI-blokken. De geboorteregistratie van de nakomelingen van deze stieren is verwerkt door het Koninklijk Nederlands Rundvee Syndicaat (NRS). Van melkveehouders uit het hele land zijn stierkalveren aangekocht en vervolgens bij negen vleesstierenhouders in het Oosten van Nederland en op de Waiboerhoeve opgezet. In totaal zijn 629 stieren geslacht. Aan vlees van een groot aantal karkassen heeft het Instituut voor Veeteeltkundig Onderzoek (IVO-DLO) bepalingen gedaan voor de vleeskwiteit. De gezamenlijke

KI-verenigingen en het Produktschap Vee en Vlees (PW) hebben beide een deel van de kosten voor hun rekening genomen.

Berekening waarde kalf voor rangschikking

Van elke geslachte stier zijn aankoopleeftijd, -gewicht, -klasse, mestduur, (koud) geslachtgewicht, beveleedheid en vetheid van het karkas bekend. Als indicatie van de vleeskwiteit is de pH (zuurgraad) gemeten. Van een vers snijvlak van de lende is (na 15 minuten wachttijd) kleur (Japanse kleurschaal en L-waarde), marmering, structuur (fijnheid van de spiervezel) en de score voor uittreidend vocht bepaald. Dit gebeurde allemaal 24 uur na het slachten. Door van het geslachtgewicht de helft van het aankoopgewicht af te trekken en vervolgens te delen door de mestduur is de karkasgroei uitgerekend. Voor de vleesstierenhouder zijn de groei en de slachtkwiteit belangrijk, daarom zijn deze gecombineerd. Hiervoor is de waarde van het kalf berekend: opbrengst min de kosten. Door één uitbetalingsschema te gebruiken is eerst voor elk van de 629 stieren de bruto-opbrengst berekend. Er is gebruik gemaakt van kortingen en toeslagen voor classificatie en gewicht zoals die voorjaar 1992 golden. Als basisprijs is uitgegaan van f 7,50 per kg geslachtgewicht. De kosten zijn afgeleid uit de deeladministraties vleesstierenhouderij zoals die door het Landbouw Economisch Instituut (LEI-DLO) worden bijgehouden. De voerkosten in 485 dagen bedragen gemiddeld f 1.000. Voor elke dag dat de mestduur langer of korter was dan 485 is gerekend met f 3 meer of minder voerkosten. Per mestdag is f 1,55 in rekening gebracht voor overige kosten (onder andere dierenarts, uitval, huisvesting en rente).

Verder is per dag een arbeidsvergoeding van 45

cent gecalculeerd. Dit betekent voor een gespecialiseerde vleesstierenhouder (met 400 stieren) een inkomen van ongeveer f 65.000. Door van de bruto-opbrengst de voerkosten, de overige kosten en de arbeidsvergoeding af te trekken blijft de 'waarde' van het kalf over.

Zwart- en roodbonte moeders

De opgezette stierkalveren waren zowel van zwartbonte als van roodbonte moeders afkomstig. In tabel 1 staan enkele resultaten per moederras. De kalveren waren twee weken oud bij aankomst op het mestbedrijf. Er zijn geen duidelijke verschillen in opzetteleeftijd en opzetgewicht. Wel kregen de kruislingkalveren uit roodbonte moeders een hogere klassering bij aankoop. De mestduur was gemiddeld 485 dagen. De kruislingen met een roodbonte moeder hebben duidelijk een hoger geslachtgewicht en een hogere karkasgroei. De karkassen zijn beter beveesd, maar de verschillen in vetheid zijn niet groot. Qua vleeskwiteit zijn er geen duidelijke verschillen aangetoond.

Al met al blijkt dat de waarde van kruislingkalveren uit roodbonte moeders ongeveer f 150 hoger is dan van zwartbonte moeders. Resultaten uit een vergelijking in het midden van de jaren tachtig

Tabel 1 Resultaten kruislingstieren per moederras

Moeder	Zwartbont	Roodbont
Aantal	493	118
Opzetgewicht (kg)	52,3	54,4
Klasse (laag=1,hoog=6)	3,4	4,1
Geslachtgewicht (kg)	347	356
Karkasgroei (g/dag)	662	680
Beveesdheid	3,08	3,30
Vetheid	2,52	2,45
Waarde kalf (f)	625	772

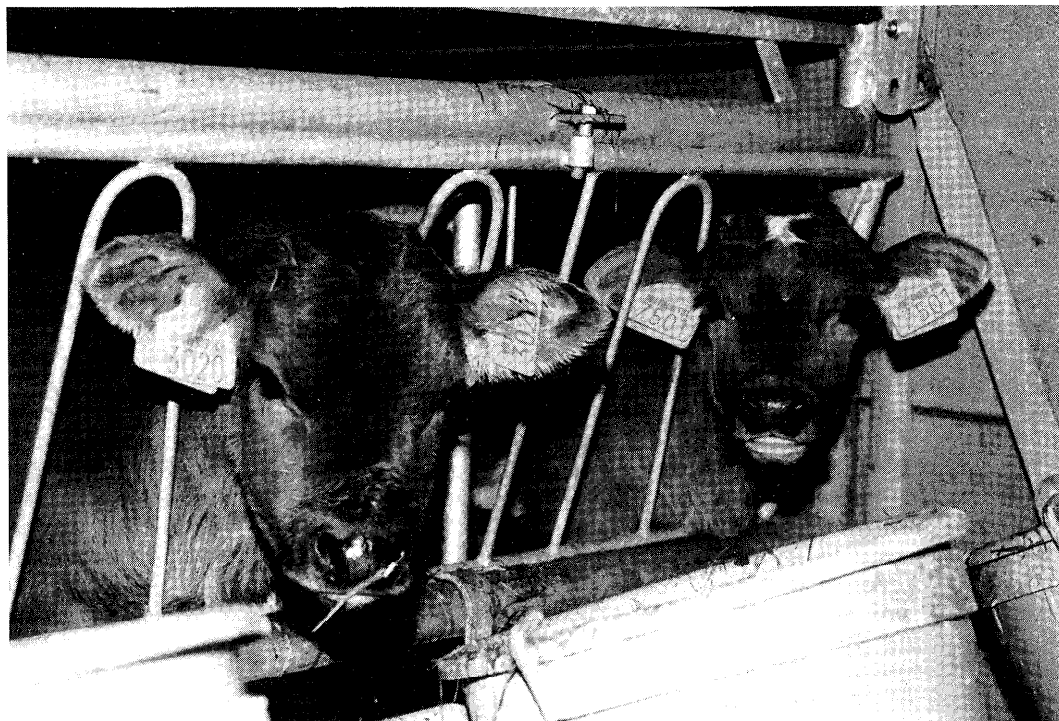
Beveesdheid : 3,00 = R⁰ en 3,33 = R⁺

Vetheid : 2,33 = 2⁺ en 2,66 = 3⁺

op de Waiboerhoeve wijzen in dezelfde richting.

Verschillen tussen bedrijven

In totaal zijn 696 stierkalveren in het voorjaar en de zomer van 1991 opgezet op 10 bedrijven. Van 8 kalveren kon de afstamming niet met zekerheid vastgesteld worden. Tijdens de mestperiode zijn 5.5 stieren uitgevallen en van 4 stieren ontbraken bij het slachten de oornummers. De uitval van 8 procent is hoog. Op één bedrijf zijn er vooral in de opfokperiode problemen geweest. Gebleken is dat er tussen de bedrijven duidelijke verschillen

Bij aankomst waren de kalveren ongeveer 2 weken oud.

Tabel 2 Resultaten per vleesrasstier

Naam	Betrouwbaarheids- percentage geboorte-index	Index moeilijke geboorte	Aantal gemeste vleesstieren	Opzetgewicht (kg)	Aankoopklasse1)	Mestduur (dagen)	Karkasgroei (g/dag)	Geslachtgewicht (kg)	Beveleesheid2)	Vettheid3)	Waarde kalf (f)	Kleur (Minolta L-waarde)	Uittredend v
V.Ross	80	15	45	55,0	4,9	481	707	366	3,52	2,85	889	42	1,8
Baaf	81	20	22	55,8	5,1	483	684	358	3,58	2,50	879	42	2,5
Corse	73	7	18	56,1	3,5	483	702	365	3,35	2,55	845	42	2,1
Casimir	83	9	16	59,3	4,4	484	701	367	3,15	2,25	830	41	1,1
Cyrus	55	13	16	53,6	4,0	482	690	359	3,45	2,65	828	43	2,6
Napoli	88	8	39	52,3	3,7	486	680	357	3,30	2,47	768	41	2,5
Nostro	87	3	16	48,3	2,9	484	689	359	3,22	2,47	764	39	1,5
Saseau	76	8	7	53,8	3,6	475	692	355	3,03	2,72	723	39	0,6
Elvio	90	1	90	50,7	3,4	485	677	353	3,22	2,46	722	40	2,6
Narciso	83	8	51	53,9	3,6	488	680	358	3,12	2,51	712	40	2,0
Nordio	86	6	32	52,5	3,7	487	665	351	3,27	2,40	704	40	2,1
Nobile	83	5	34	51,8	2,9	487	672	353	3,11	2,50	682	40	2,3
Usephos	91	3	66	53,3	3,8	486	658	345	3,14	2,32	649	41	2,0
Champion	*	*	28	55,9	3,4	483	666	349	3,02	2,53	647	39	2,0
Chilperic	*	*	14	54,2	4,1	486	652	343	3,12	2,21	629	37	1,1
Nemo	87	0	47	48,9	3,4	487	654	343	3,20	2,50	623	39	1,8
Nello	84	8	34	54,3	3,7	487	654	347	3,03	2,26	618	39	2,3
Nirello	87	1	30	51,8	3,5	488	651	345	3,00	2,33	578	39	2,2
Sans Peur	83	2	29	52,9	3,9	489	648	342	3,11	2,91	552	40	2,1
Burin	85	7	4	52,8	3,7	485	595	315	2,87	2,35	333	42	1,2

1) laag = 1, hoog = 6

2) 3,00 = R⁰ en 3,33 = R⁺

3) 2,33 = 2⁺ en 2,66 = 3⁻

4) 0 = droog , 5 = nat

zijn. Zo was het verschil in gemiddelde mestduur 40 dagen en in geslacht gewicht 36 kg. Het verschil in beveleesheid bedroeg ruim één subklasse. Er was één bedrijf dat duidelijk vettere stieren heeft afgeleverd.

Elvio blijft goed, Nostro is een mogelijke aanvulling voor gebruikskruising. Omdat de nakomelingen van de vleesrasstieren verdeeld zijn over meerdere bedrijven en opzetperioden zijn er op elk bedrijf steeds nakomelingen van twee referentiestieren, Elvio en Usephos, opgezet. Helaas is het niet gelukt om van elke vleesrasstier een redelijk aantal nakomelingen op te zetten. In tabel 2 staan de geboorte-teregistratie, de opzetgegevens, de slachresultaten en twee vleeskwaleitskenmerken per vleesrasstier. Om de vleesproductiegeschiktheid na te gaan zijn de stieren gerangschikt naar de 'waarde' van het kalf. Voor gebruikskruisingen is het in eerste instantie van belang te kijken naar vleesrasstieren met een lage index voor moeilijke geboorten. Naast Elvio

komen hiervoor Nemo, Nirello, Sans Peur, Usephos en Nostro in aanmerking. Wanneer vervolgens gekeken wordt naar vleesproductiegeschiktheid blijft alleen Nostro over als vleesrasstier voor gebruikskruising. De geboorteregistratie van 2 stieren is nog niet bekend, zij realiseren echter geen hoge waarde kalf.

Vleesrasstieren als Baaf en V. Ross scoren hoog voor de waarde van het kalf. Nakomelingen van deze stieren hebben vooral een goede beveleesheid. Wel geven deze stieren veel geboortemoeilijkheden. Een stier als Corse heeft een vergelijkbare waarde voor het kalf met duidelijk minder geboorteproblemen. Er bleken duidelijke verschillen tussen de 20 vleesrasstieren aanwezig te zijn bij de kenmerken kleur (L^{*}-waarde) en uittredend vocht. Een hoge L^{*}-waarde betekent een lichte vleeskleur. Elvio en Nostro verschillen niet duidelijk in vleeskleur. Wel is het uittredend vocht bij nakomelingen van Nostro wat minder. Naast de vader zijn er nog andere zaken die de vleeskwali-

teit kunnen beïnvloeden. Het project is niet opgezet om verschillende vleesrassen te vergelijken. Van de rassen Piemontese en Blonde d'Aquitaine zijn 9 respectievelijk 8 vaders ingezet, zodat een voorzichtige vergelijking gemaakt kan worden. Hieruit bleek

echter voor geen enkel kenmerk een duidelijk verschil! Dit bevestigt nog weer eens dat het belangrijker is om te kijken naar individuele vleesrasstieren dan naar vleesrassen. Ook nu blijkt dus weer dat verschillen binnen rassen veel groter zijn dan tussen rassen.

De vader is belangrijker dan het ras.